

ČESKÝ JAZYK PRO 8. ROČNÍK

OPAKOVÁNÍ UČIVA Z MINULÝCH ROČNÍKŮ

Mgr. Petr BRADA

ZŠ BRUNTÁL, RÝMAŘOVSKÁ 15, p. o.

11. února 2012

Kořen slova

Předpony a předložky

Předpony a předložky

Předpona

Je část slova. Její smysl spočítá v tom, že obměňuje věcný význam odvozeného slova.

dal: rozdal, vydal, dodal, oddal, podal, udal, vzdal

nést: odnést, vynést, vnést, snést, donést, vznést, nadnést

Předložka

Je samostatné slovo, je jedním ze slovních druhů. Je to slovo neohebné (neskloňuje se, ani nečasuje):

za městem, **před** městem, **od** města, **v** městě, **do** města, **u** města, **k** městu, **přes** most, **k** mostu, **na** most, **okolo** mostu, **pod** mostem, **od** mostu, **za** mostem

Předpony

Předpony jsou část slov ve všech jeho tvarech (například v různých pádech), na rozdíl od předložky, která stojí u slova pouze v jednom, ve dvou, nejvýše ve třech pádech.

odpověď - odpovědi - odpověďmi - odpovědí - odpovědím

vjezd - vjezdu - vjezdem - vjezdy - vjezdů - vjezdům - vjezdech

Odvozená slova mohou mít jednu, dvě i tři přípony

vylézt, povylézt, nepovylézt

Předpony S-, Z-, VZ-

Výslovnost těchto předpon se řídí hláskami, které po předponách následují, takže se při psaní nemůžeme řídit jejich výslovností
sbírat, zpráva, vzpamatovat

Předpony **S-**, **SE-** píšeme tehdy, když slovesa s touto předponou a slova příbuzná mají význam:

SMĚŘOVÁNÍ DOHROMADY
sbírat, sbalit, sešít, stmelit,
skamarádit

SMĚŘOVÁNÍ SHORA DOLŮ

sestoupit, spadnout, skrčit, skácet

SMĚŘOVÁNÍ Z POVRCHU PRYČ

sloupnout, setřít, spláchnout

**MNOHÁ SLOVA PÍŠEME S
PŘEDPONOU S- Z TRADICE**
strava

Předpony **Z-**, **ZE-** píšeme, pokud jde o význam:

STÁT SE NĚJAKÝM, ZMĚNY DĚJE
zčervenat, ztrouchnivět, zkazit
DOKONČENÍ DĚJE
zklamat, zkrátit, zpevnení,
zkrocený

Některá slova se vyslovují stejně, v písmu se však liší předponami **S-**, **SE-**, **Z-**, **ZE-** mají i jiný význam:

spravit = opravit
zpravit = informovat

Předpony **VZ-**, **VZE-** píšeme tehdy, když jde:

O SMĚŘOVÁNÍ VZHŮRU
vzlétl, vzpíná se, vztyčit, vzpažit
O VYMÁMENÍ SE Z NĚJAKÉHO STAVU
vzpamatovat, vzpírat se
O POHYB NEBO ČINNOST PROTI NĚKUMU
vzpouzet se, vzpoura, vzbouření
O ZAČÁTEK DĚJE
vzkázat, vzpomínka

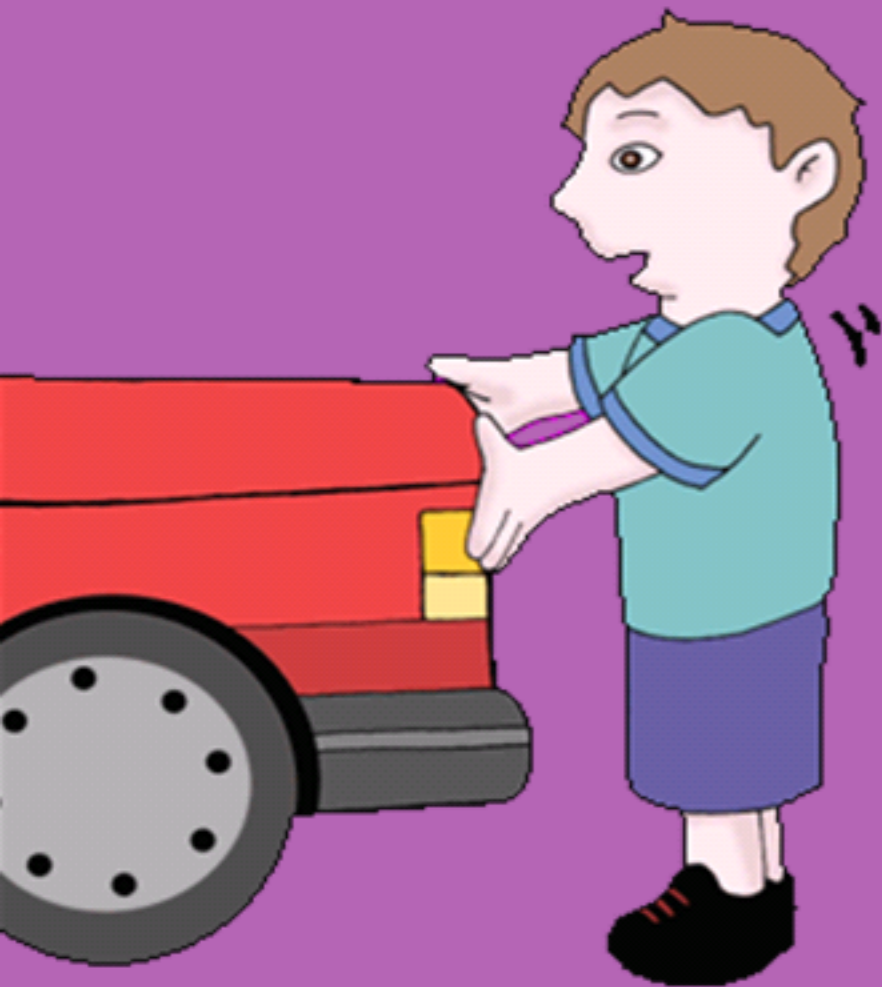
PŘEDLOŽKY

Předložky vyjadřují místo (za autem), čas (za týden), způsob (bez problémů, míru (přes hodinu), příčinu (kvůli bouřce), účel (pro zdraví), původ (ze železa). Významy vyjadřují až ve spojení se jménem, s nímž tvoří předložkový pád.

Předložky podle původu dělíme na vlastní, které jsou ve větách vždy předložkami (v, z, s, od, podp a nevlastní, které jsou ve větách někdy předložkami, jindy podstatnými jmény nebo příslovci (během, kolem).

Předložky tvoří předložkovou vazbu s podstatným jménem, zájmenem nebo číslovkou: z Itálie, v časopise, za námi, v devět.

Mezi předložku a následující slovo lze většinou snadno vložit další slovo: do Evropy - do jižní Evropy, od sestry - od mé sestry.

Předložky S, SE, Z, ZE

Б С Г Д И О Ж К Л З' ZE' S' SE

Výslovnost napsaných předložek záleží na tom, jaké hlásky po nich následují, při psaní se tedy nemůžeme spoléhat na výslovnost: z dopisu, s řepou, z talíře, z čítanek, s jehlou.

Předložky s, se se pojí se jménem v 7 pádě: se spolužákem, s úsměvem, s nákupem, s Helenou, se Zdeňkem

Předložky z, ze se pojí se jménem ve 2. pádě: z domova, z Krkonoš, z tašky, z překližky, ze sametu.

Skupiny BĚ, BJE, VĚ, VJE

Skupiny těchto hlásek vyslovujeme [bje], [vje]. Většinou píšeme **bě**, **vě**: běžet, chybět, sobě, věc hladovět, věšák

Skupiny **-bje-**, **-vje-** píšeme tehdy, když po předponách ob-, v- následuje kořen, který začíná souhláskou **j**:

ob + jet = objet

v + jet = vjet

v + jem = vjem

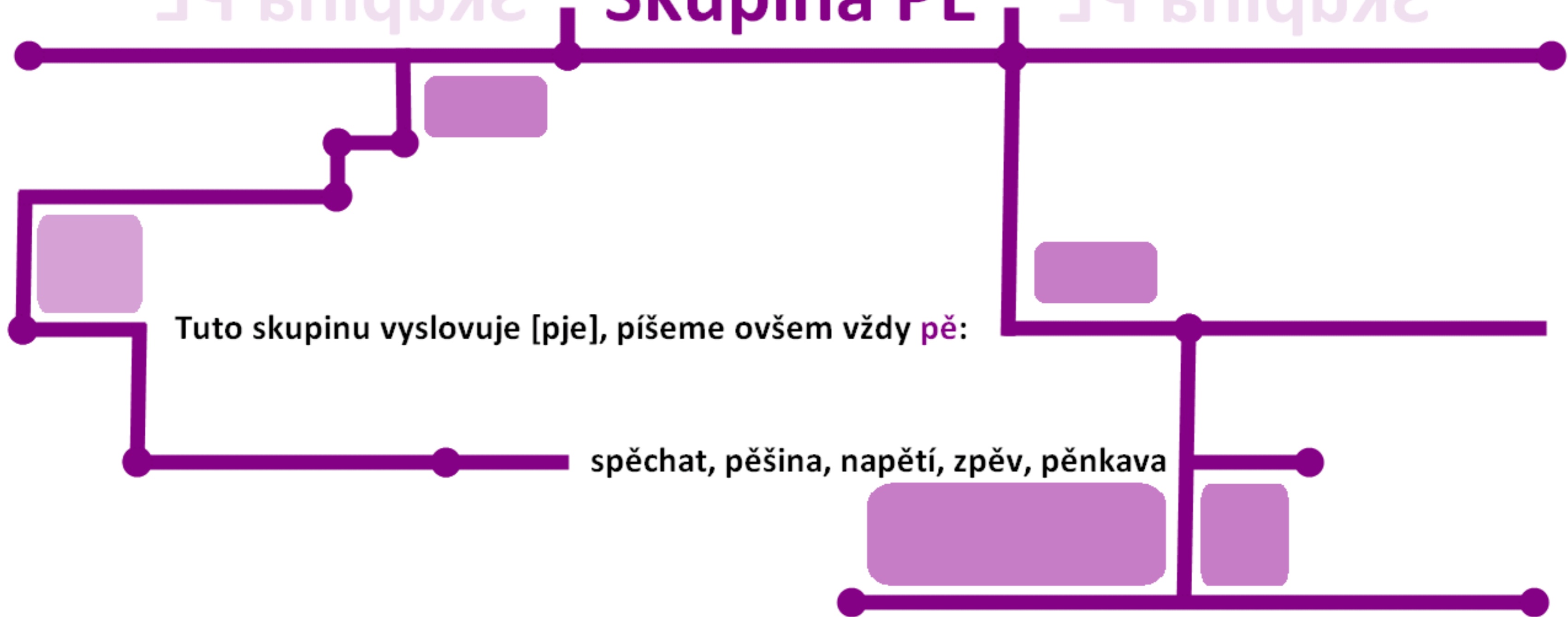
ob + jem = objem

K zapamatování: objekt, objektiv, objem, objemný

Skupina PĚ

Skupina PĚ

Skupina PĚ

Tuto skupinu vyslovuje [pje], píšeme ovšem vždy pě:

spěchat, pěšina, napětí, zpěv, pěnkava

Napiš alespoň tři slova (přípubzná) s daným kořenem

LET

LES

HRAD

VODA

SKOK

SLOV

VODI

HOD

LED

Spoj nebo odděl jedním tahem

(do)dálky, (do)sáhnout, (nad)hlavou, (po)myšlení, (po)poli,

(v)lézt, (v)poledne, (pod)polštář, (pod)důstojník, (k)vodě

Doplň správně předponu s-, z- nebo vz-

události se __běhly rychle
ne __rážej mé sebevědomí
ona se __bláznila
__hatil mé plány
dělali jsme __hyby

ty jsi se ale __řídil
otevři si __pěvník
__krojek chleba
semena ne __klíčila
rostliny nám __klíčily

Doplň správně předložku s-, z-

ukázka __ nové pohádky
místnost __ nábytkem
__ dne na den
__ jiného hlediska

nejdu __ každým
nevybíhej __ řady
jahody __ cukrem
půjdu __ tebou

Doplň správně bě/bjě, vě/vjě, pě

b __lovlasý stařec
zkušený potáp __č
přátelské ob __tí
čekat netrp __livě

zv __stovat novinu
b __lovská minerálka
silniční ob __zd
obrovské vypětí

